

بزرگترین آتشفشان گلی جهان در جمهوری آذربایجان

در محدوده منطقه جمهوری آذربایجان نزدیک به ۴۰۰ آتشفشان گلی وجود دارد

عادلی/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

یک بار دیگر کتاب رکوردهای جهانی گینس را گشودیم و به دنبال نام جمهوری آذربایجان گشتیم. آنچه این بار پیدا کردیم جالب اما رعب انگیز بود! آیا می دانید که در محدوده منطقه جمهوری آذربایجان نزدیک به ۴۰۰ آتشفشان گلی وجود دارد که در واقع نیمی از تعداد کل آتشفشان های گلی جهان است؟ در یک نگاه کلی معمولاً هر ۲۰ سال یکی از این آتشفشان ها در این کشور از زمین سر بر می آورد و اگر در زمان فوران کسی در نزدیکی این آتشفشان ها باشد احتمال وقوع خطر، بسیار زیاد است. البته به جای مواد مذاب از داخل آتشفشان گلی، گل به بیرون فوران می کند. در واقع آتشفشان های گلی آن هایی هستند که از دهانشان به جای مواد مذاب آب داغ به همراه گل و لای و رسوبات و گازهایی مانند متان، دی اکسید کربن و نیتروژن خارج می شود.

با این که اکثر آتشفشان های گلی کوچک هستند، بزرگترین آتشفشان گلی دنیا در آذربایجان ده کیلومتر شعاع و صدها متر عمق دارد! در بهار سال ۲۰۰۱ وقوع یک آتشفشان گلی باعث به وجود آمدن یک جزیره در محدوده دریای آذربایجان در دریای خزر شد. در اکتبر ۲۰۰۱ هم آتشفشان گلی دیگری در منطقه آبتکان جمهوری آذربایجان فوران کرد که البته تلفاتی در پی نداشت. امواج گل خارج شده از این کوه ها تا فاصله ۱۵ کیلومتری در روز قابل رویت هستند.

آذربایجان در شرق دریاچه خزر و کوه های قفقاز منطقه ی ژئوسنکلینال آلبین واقع است. مردم محلی آتشفشان های گلی را با نام های آتارما، یانارداغ، بزداغ، پیلپیللا و قینرجه می شناسند. در میان آتشفشان های گلی جمهوری آذربایجان قیوستان، آبشرون پنینسولا، سمور- داوچی، جنوب شرق شیروان و آبشرون و مجمع الجزایر باکو شناخته شده تر می باشند. بزرگترین آتشفشان های گلی جمهوری آذربایجان توراگی، گالمازو کنیرا داغ بزرگ نام دارند.

امروزه با حفاری ها و پژوهش های انجام شده توسط متخصصین جغرافیا و زمین شناسی، اطلاعات در خور توجهی در مورد این پدیده ی زمین شناسی به دست آمده است. اکثر آتشفشان های گلی مخروطی شکل بوده و ارتفاع آن ها بین ۲۰ تا ۴۰۰ متر می باشد. هرچند ارتفاع از سطح دریا بین ۱۰۰ تا ۴۵۰ متر است. به واسطه فوران های آتشفشان های گلی تا کنون هشت جزیره به نام های قره سو، زنبیل، قره زیره، سنگی- مغان، گیل و چینگیل در باکو تشکیل شده است.

در آذربایجان از سال ۱۸۱۰ تا کنون ۱۵۰ آتشفشان گلی حدود ۲۰۰ بار، منفجر شده اند. برای مثال آتشفشان گلی لکباتان، تا کنون حدود ۱۹ انفجار داشته است. توسعه آتشفشان های گلی در حوزه جنوبی کاسپین، عموماً به گسل ها نسبت داده می شود که در برخی موارد از سنگ بستر جدا شده اند. با مطالعات انجام شده در مورد ساختار و ژئومورفولوژی فعال آتشفشان گلی داشگیل در مرکز آذربایجان، مشخص شده است که در طول سابقه تاریخی این آتشفشان هر ۳۲ تا ۳۶ سال یک فوران بزرگ دارد.

فوران آتشفشان های گلی با صدای مهیبی آغاز شده و سپس انفجار رخ می دهد. شعله های گلی و گازهای دی اکسید کربن، متان و نیتروژن به همراه بسیاری دیگر از مواد معدنی مذاب، آب، قطعات سنگی و گازهای دیگر از دهانه این آتشفشان ها بیرون آمده و زبانه می کشد؛ زبانه هایی که ممکن است مانند آتشفشان گلی قره سو، بیش از هزار متر بالا بیایند. آتشفشان های گلی منبع مهمی از متان اتمسفری می باشند که بیشتر آن از بقایای جانداران است. پژوهشگران با تجزیه و مطالعه مواد خارج شده از آتشفشان های گلی دریافته اند که بیش از سی عنصر شیمیایی مثل باریت، جیوه، منگنز، مس، باریوم، استرانسیوم و لیتیوم و حدود صد نوع کانی از دهانه این آتشفشان ها خارج می شود و اینکه آتشفشان های گلی با رسوبات هیدروکربنی همراه بوده و نفت و گاز در آن فشرده می شود. جالب آنکه مواد خروجی آتشفشان های گلی در رده مواد دارویی قرار می گیرند/ع

پایان پیام